

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079
назди Институту фалсафа ва сиёсатши-
носии ба номи А.Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗ

ба автореферати Раҳмонзода Фаромӯзи Абдучаббор дар мавзӯи
«Радикализи сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба даст
овардани истиқлолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)»
барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси
5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Дар шароити мураккаби геополитикии ҷаҳони муосир, ки равандҳои ҷаҳонишавӣ ва бархӯрди манфиатҳои абарқудратҳо шиддат гирифтаанд, масъалаи ҳифзи истиқлолияти давлатӣ ва амнияти миллии кишварҳо ба яке аз мавзӯҳои меҳвари илмҳои сиёсӣ табдил ёфтааст. Хусусан, барои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар марҳилаи созандагии давлатдорӣ миллий ва таҳкими пояҳои соҳибхитӣ қарор дорад, таҳқиқи омӯзиши падидаҳои таҳрибкоре чун радикализи сиёсӣ, ки суботи оромии ҷомеаҳо ҳадаф қарор медиҳанд, аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад. Ин падидаи номатлуб бо сӯиистифода аз эҳсосоти динию мазҳабӣ ва идеологӣ кӯшиш менамояд, ки пояҳои давлатдорӣ дунявиро сусти карда, фазои нобовариҳо дар байни табақаҳои гуногуни аҳоли, хоса, ҷавонон, густариш диҳад.

Солҳои охир масъалаи мубориза бар зидди радикализм, экстремизм ва терроризм таҳти таваҷҷуҳи хосаи давлату ҳукумати кишвар ва бахусус Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қарор дошта, ин нуқта дар паёмҳои ҷамасола ва суҳанрониҳои сатҳи баланди Сарвари давлат пайваста таъкид мегардад. Пешвои муаззами миллат бо ташаббусҳои ҷаҳонии хеш

Тоҷикистонро дар сафи пеши мубориза бо ин зухуроти хатарнок қарор дода, ҳамеша бар он таъкид менамоянд, ки мубориза бар зидди ин вабои аср на танҳо вазифаи сохторҳои қудратӣ, балки қарзи ҳар як шаҳрванди ватандӯст мебошад.

Аз ин рӯ, таҳқиқоти илмии Раҳмонзода Фаромӯзи Абдучаббор, ки ба таҳлили амиқи назариявӣ амалии радикализми сиёсӣ дар даври истиқлолият бахшида шудааст, идомаи мантиқии сиёсати созандаи давлат дар самти пешгирии таҳдидҳои муосир ва таҳкими пояҳои илмии амнияти милли маҳсуб мешавад.

Аз автореферати мазкур бармеояд, ки қор аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулосаҳо ва тавсияҳо иборат буда, ҳаҷми умумии он 190 саҳифаи компютериро ташкил медиҳад. Муаллиф аз 187 номгуи адабиёти илмӣ ва сарчашмаҳои иттилоотӣ истифода бурдааст, ки ин аз фарогирии васеи маводи таҳқиқотӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар боби якум муаллиф ҷанбаҳои назариявӣ методологии радикализми сиёсиро мавриди баррасӣ қарор дода, қайд мекунад, ки: «Мафҳуми “радикализм” аз калимаи латинии «radix» пайдо шуда, маънояш «асл, реша» мебошад.» [С.19] Таҳлил нишон медиҳад, ки муаллиф ба таври дуруст радикализмро ҳамчун падидаи бисёрҷабҳа (ҳамчун метод, ҷаҳонбинӣ, назария ва таҷрибаи фардӣ) маънидод кардааст. Таснифоти муаллиф оид ба фаҳмиши «идеологӣ»-и радикализм барои илми сиёсатшиносии ватанӣ арзиши баланд дорад, зеро имкон медиҳад, ки ин падида на танҳо ҳамчун эътироз, балки ҳамчун воситаи мушаххаси расидан ба ҳадафҳои сиёсӣ дарк карда шавад.

Дар боби дуюм муаллиф ба таҳлили шаклҳои зоҳиршавии радикализм дар сатҳи ҷаҳонӣ пардохта, инқилобҳои рангаро дар ду даҳсолаи охир дар Сербия, Украина, Гурҷистон, кишварҳои арабии Африқои шимолӣ, Шарқи наздик ва ғайра мисол меорад. Диссертант таъкид мекунад, ки: «Марҳилаҳои аввали

омода намудани гурӯҳҳои эътирозиро раванди радикализатсияи ҷавонон номидан мумкин аст... Аз таъсис додани созмонҳои ҷавонон, то дастгирии молиявӣ мағзшӯӣ онҳо аз тарафи ташкилотҳои террористӣ равандҳои радикализатсия мебошанд». [С.23]

Қобили зикр аст, ки муаллиф стратегияҳои муосири гурӯҳҳои радикалиро аз қабili истифодаи шабакаҳои иҷтимоӣ барои ҷалби ҷавонон хеле амиқ таҳлил кардааст. Муқоисаи фаъолияти радикалҳои экологӣ («Extinction Rebellion») бо радикалҳои сиёсӣ нишон медиҳад, ки муаллиф доираи васеи зуҳуроти ин падидаро дар кишварҳои Аврупо ва Осиё омӯхтааст.

Боби сеюми таҳқиқот ба таъсири радикализми сиёсӣ ба раванди сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст. Муаллиф сабабҳои паҳншавии ин зуҳуротро ба омилҳои «ҷалбкунанда» ва «маҷбурсозанда» ҷудо мекунад. Дар асоси назарсанҷии гузаронидашуда муаллиф зикр менамояд, ки: «...27 % пурсидашудагон сатҳи пасти саводноки, аз ҷумла саводнокии динӣ; 22 % сатҳи пасти зиндагӣ ва 22 % бо ҷойи кор таъмин набудани ҷавонро сабабҳои паҳн гардидани ғояҳои радикалистӣ номидаанд» [С.29].

Ин таҳлили мазкур ба кор аҳаммияти баланди амалӣ мебахшад. Муаллиф ба таври воқеъбинона таъсири ҷанги шаҳрвандии солҳои 90-ум ва фаъолияти ташкилотҳои мамнуъ)-ро ҳамчун таҳдидҳои асосӣ ба амнияти миллии Тоҷикистон нишон додааст. Хулосаҳои муаллиф дар бораи зарурати таъмини «амнияти идеологӣ» дар шароити имрӯза комилан дуруст ва саривақтӣ аст.

Дар қисмати хулоса, муаллиф натиҷаҳои илмӣ худро ҷамъбаст намуда, қайд мекунад, ки радикализми сиёсӣ доимо худро бо воқеияти давраи замони мутобиқ мегардонад.

Мо бо хулосаҳои муаллиф мувофиқ ҳастем, ки пешгирии паҳншавии идеологияи радикалӣ бояд дар се сатҳ – решашиносӣ, идеологӣ ва инструменталӣ роҳандозӣ шавад.

Дар баробари дастовардҳои назарраси илмӣ дар баҳши тавсияҳо хуб мешуд, ки роҳҳои мушаххаси ҳамкориҳои ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ бо мақомоти давлатӣ дар самти муқовимат ба радикализатсияи маҷозӣ (дар интернет) муфасссалтар нишон дода мешуд. Эроди зикршуда ба сифати умумӣ ва арзиши илмӣ пажӯҳиш таъсири манфӣ намерасонад.

Хулоса, кори илмӣ-таҳқиқотӣ баанҷомрасонидаи Раҳмонзода Ф.А. дар мавзӯи «Радикализми сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» таҳқиқоти мукаммали илмӣ буда, ба талаботи Низомномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷавобгӯ мебошад.

Довталаби дараҷаи илмӣ Раҳмонзода Фаромӯзи Абдучаббор сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Дотсенти кафедраи сиёсатшиносии
Муассисаи давлатии таълимии
“Донишгоҳи давлатии Хучанд ба
номи академик Бобочон Ғафуров”
номзади илмҳои фалсафа

Ҳодибоев Ф.А.

“Имзои Ҳодибоев Ф.А.-ро тасдиқ мекунам”
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба
номи академик Бобочон Ғафуров”

Сайдуллозода З.С.

Суроға:
735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Хучанд, гузаргоҳи Мавлонбеков №1.
Тел.: (83422) 6-52-73
E-mail: rector@hgu.tj

19.04.2016